

## HERHAALLES 4

## A. Mc 3:9-19 (les 15)

woord	benoeming	betekenis
ἐθεράπευσεν	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van θεραπεύω	genezen
ἐπιπίπτειν	inf.prs.act. van ἐπιπίπτω	aanvallen
ἐθεώρουν	ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van θεωρέω	(onderzoekend) zien
προσέπιπτον	ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van προσπίπτω	neervallen voor
ἐπετίμα	ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐπιτιμάω	bestrafen
ἀναβαίνει	ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἀναβαίνω	opgaan
προσκαλεῖται	ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van προσκαλέομαι	tot zich roepen, ontbieden
ἀπῆλθον	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van ἀπέρχομαι	komen tot
ὠνόμασεν	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ὀνομάζω	noemen
ἐπέθηκεν	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐπιτίθημι	opleggen, toevoegen
παρέδωκεν	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van παραδίδωμι	overbrengen, overleveren

## 3:20-30 (Les 16)

ἔρχεται	ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἔρχομαι	komen, gaan
συνέρχεται	ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van συνέρχομαι	samenkomen, meegaan met
δύνασθαι	inf.prs.med. van δύναμαι	kunnen
φαγεῖν	inf.aor.act. van ἐσθίω	eten
κρατῆσαι	inf.aor.act. van κρατέω	overmeesteren
ἐξέστη	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐξίστημι	buiten zichzelf zijn
σταθῆναι	inf.aor.pss. van ἵστημι	plaatsen, stellen
δυνήσεται	ind.fut.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van δύναμαι	kunnen
ἐμερίσθη	ind.aor.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van μερίζω	(ver)delen
ἀφεθήσεται	ind.fut.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἀφίημι	vergeven

## 3:31-35 (Les 17)

ἀπέστειλαν	ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van ἀποστέλλω	een bericht zenden
ἐκάθητο	ind.impf.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van κάθημαι	zitten

## 4:10-20 (Les 18)

ἠρώτων	ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van ἠρωτάω	vragen (naar)
γίνεται	ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. γίνομαι	geschieden, gebeuren, ontstaan
σπείρεται	ind.prs.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van σπείρω	zaaien
αἶρει	ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van αἶρω	opheffen, optillen, wegnemen
σκανδαλίζονται	ind.prs.pss. 3 <sup>e</sup> p.mv. van σκανδαλίζω	hinderen, ergeren
παραδέχονται	ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.mv. van παραδέχομαι	aannemen

## 4:21-25 (Les 19)

ἐγένετο	ind.aor.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van γίνομαι	geschieden, gebeuren, ontstaan
μετρεῖτε	ind.prs.act. 2 <sup>e</sup> p.ev. van μετρέω	meten
μετρηθήσεται	ind.fut.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van μετρέω	meten
προσθεθήσεται	ind.fut.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van προστίθμι	toevoegen, erbij doen
δοθήσεται	ind.fut.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van δίδωμι	geven, schenken
ἀρθήσεται	ind.fut.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van αἶρω	wegnemen, meenemen, afnemen

## D 1

	A		B		C		D
1	al wie (mv)	1	indien, als	1	en niet, toch	1	eerst(e)
2	+2 boven, ten behoeve van +4 boven uit	2	zestig	2	ook niet	2	tegen
3	apart van iedereen, afgezonderd	3	dus	3	eigen	3	tot nu toe, tot op heden
4	omdat	4	maar, werkelijk	4	vaak, dijkwijs	4	dode, lijk
5	vervolgens	5	alleen	5	ook niet indien	5	naar ongeveer
6	ver	6	meer nog, te meer	6	toch niet?	6	daarom
7	godslastering	7	eeuwig	7	doel, eind	7	wonder
8	ouste, ouderling	8	vat, vaatwerk	8	onbarmhartig	8	oordeel
9	akker, veld	9	gevangen(e)	9	betrouwbaar	9	vlees
10	noodzaak, dwang	10	opziensambt	10	lijk	10	loon
11	doorn, distel	11	diepte	11	verdriet, leed	11	herder
12	besnijdenis	12	kruis	12	blijdschap	12	vroom, godvruchtig
13	rijkdom	13	zeer	13	weduwe	13	gemeenschap
14	verborgen, geheim	14	rechts, rechterkant	14	links, linkerzijde	14	bed
15	zich (be)ijveren, afgunstig zijn	15	(doen) opstaan	15	+ 2 denken aan	15	oorlog voeren
16	verdrukken	16	(be)denken, rekenen	16	wassen	16	zaaien
17	kopen	17	vrijlaten	17	menen	17	bijeenbrengen, nuttig zijn
18	ziende worden	18	afscheid nemen	18	bedekken	18	neigen, dalen
19	onwetend, onkundig zijn	19	(be)werken	19	volbrengen, voleindigen	19	treuren (med)
20	het moet, het is nodig	20	weeklagen	20	bedroeven	20	prijzen
21	zichtbaar maken, openbaren	21	bewenen	21	huwen, trouwen	21	lopen, snellen
22	zich verheugen	22	ter harte gaan	22	kruisigen	22	gebruiken

	A		B		C		D
23	leven	23	zich herinneren	23	begrijpen, verstaan	23	scheiden, afzonderen
24	opstanding	24	ziekte, kwaal, zwakte	24	hoop	24	verborgen, geheim
25	familie, geslacht	25	oorlog	25	de vroege morgen	25	raadsbesluit
26	ongehoorzaam zijn	26	(ver)dragen	26	smeken, bidden, vragen	26	huichelaar
27	verordenen, gebieden	27	willen, van plan zijn	27	rondgaan	27	toetsen, schatten, keuren
28	zich verwonden over	28	aanschouwen	28	beschuldigen, aanklagen	28	deelhebben aan
29	meten	29	zweren	29	opdragen, bevelen	29	zich verontschuldigen
30	smeken, verzoeken	30	drinken	30	meegaan met	30	voortgaan
31	zetten, leggen, plaatsen	31	de stem verheffen, afkondigen	31	ontvangen, aannemen	31	verhogen
32	bereiken, komen tot	32	David	32	Bartolomeüs	32	doden
33	Kananeeër	33	Kreta	33	Mozes	33	Sarepta
34	Kafarnaüm	34	Romein	34	Boanerges	34	Sidon
35	Sadduceeër	35	Efeze	35	Zebedeüs	35	Beëlzeboel

## D 2

26	Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὡς ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς
	Aantekeningen: βάλη is een sub.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van βάλλω. Vertaling: en Hij zei: evenzo is het koninkrijk van God wanneer een mens werpt het zaad op de aarde.
27	καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνεται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
	Aantekeningen: καθεύδῃ is sub.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van καθεύδω, <i>slapen</i> . ἐγείρηται is sub.prs.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐγείρω. βλαστᾷ is sub.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van βλαστάνω, <i>kiemen, uitspruiten</i> . οἶδεν is ind.pf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van οἶδα, <i>weten</i> . μηκύνεται is sub.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van μηκύνω, <i>groeien</i> (komt alleen hier voor). Vertaling: en hij slaapt en wordt wakker nacht en dag, en het zaad kiemt en groeit, hóe niet hij weet zelf.
28	αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον εἶτα στάχυν εἶτα πλήρη[ς] σίτον ἐν τῷ στάχυν.
	Aantekeningen: καρποφορεῖ is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van καρποφορέω, <i>vrucht dragen</i> . Vertaling: vanzelf de aarde draagt vrucht, eerst gras vervolgens (een) aar vervolgens vol graan in de aar.

29	ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.
	Aantekeningen: παραδοῖ is sub.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van παραδίδωμι, <i>prijsgiven, ter beschikking stellen</i> . ἀποστέλλει is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἀποστέλλω. παρέστηκεν is ind.pf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van παρίστημι, <i>voor de deur staan, ophanden zijn, aanbreken</i> . Vertaling: wanneer maar zich prijsgeeft de vrucht, terstond zendt hij de sikkel omdat aan- gebroken is de oogst(tijd).
30	Καὶ ἔλεγεν· πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν;
	Aantekeningen: ὁμοιώσωμεν is sub.aor.act. 1 <sup>e</sup> p.mv. van ὁμοιόω, <i>vergelijken (met)</i> . θῶμεν is sub aor.act. 1 <sup>e</sup> p.mv. van τίθημι, <i>zetten</i> . Vertaling: en hij zei: hoe moeten wij vergelijken het koningschap van God of in welke ver- gelijking wij het zetten (of: het voorstellen) ?
31	ὥς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὢν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
	Aantekeningen: κόκκος σινάπεως is een <i>mosterdzaad</i> . σπαρῇ is sub.aor.pss. 3 <sup>e</sup> p.ev. van σπείρω, <i>zaaien</i> . Vertaling: als een mosterdzaad, dat wanneer het wordt gezaaid op de aarde, kleiner zijn- de dan al de zaden van op de aarde.
32	καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζον πάντων τῶν λαχάνων καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.
	Aantekeningen: ἀναβαίνει is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἀναβαίνω. ποιεῖ is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ποιέω. δύνασθαι is inf.prs.med. van δύναμαι. κατασκηνοῦν is inf.prs.act. van κατασκηνόω. Vertaling: maar als het is gezaaid, komt het op en wordt groter dan alle groenten en maakt grote takken, zodat kunnen onder de schaduw ervan de vogels van de hemel nes- telen.
33	Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
	Aantekeningen: ἐλάλει is ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van λαλέω. ἠδύναντο is ind.impf.med. 3 <sup>e</sup> p.mv. van δύναμαι. ἀκούειν is inf.prs.act. van ἀκούω. Vertaling: en in zodanige gelijkenissen vele sprak hij tot hen het woord naardat zij konden horen.
34	χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
	Aantekeningen: ἐπέλυεν is ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐπιλύω, <i>verklaren</i> . Vertaling: zonder maar een gelijkenis niet hij sprak tot hen, alleen (apart, afgezonderd) maar aan de eigen leerlingen verklaarde hij alles.
35	Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁψίας γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.
	Aantekeningen: γενομένης is part.aor.med.gen.vr.ev. van γίνομαι. διέλθωμεν is sub.aor.act. 1 <sup>e</sup> p.mv. van διέρχομαι, <i>rondgaan, oversteken</i> . Vertaling: en hij zegt tot hen op die dag laat (of: avond) geworden: laten wij oversteken naar de overzijde.

36	καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ.
	Aantekeningen: ἀφέντες is part.aor.act.nom.mnl.mv. van ἀφίημι, <i>verlaten</i> . παραλαμβάνουσιν is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van παραλαμβάνω, <i>meenemen</i> . Vertaling: en achterlatend de menigte namen zij hem mee zoals hij (eraan toe) was in het schip, ook andere schepen waren met hem.
37	καὶ γίνεται λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον
	Aantekeningen: γίνεται is ind.prs.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van γίνομαι. ἐπέβαλλεν is ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐπιβάλλω, <i>zich werpen op</i> . γεμίζεσθαι is inf.prs.pss. van γεμίζω, <i>vullen</i> . Vertaling: en er geschiedt een storm grote wind en de golven wierpen zich op de boot zodat reeds vol werd de boot. NB: Als het onderwerp van de zin onzijdig meervoud is (τὰ κύματα) kan het gezegde (ἐπέβαλλεν) zowel in het enkelvoud als in het meervoud staan.
38	καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;
	Aantekeningen: καθεύδων is part.prs.act.nom.mnl.ev. van καθεύδω, <i>slapen</i> . ἐγείρουσιν is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.mv. van ἐγείρω. μέλει is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van het onpersoonlijke ww μέλω, <i>ter harte gaan</i> . ἀπολλύμεθα is ind.prs.med. 1 <sup>e</sup> p.mv. van ἀπόλλυμι, <i>vergaan, ombrengen</i> . Vertaling: en Hij was in het achterschip op de hoofdsteun slapend. En zij wekken op hem en zeggen tot hem: meester, niet gaat het u ter harte dat wij omkomen?
39	καὶ διεγερθεὶς ἐπέτιμήσεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.
	Aantekeningen: διεγερθεὶς is een part.aor.pss.nom.mnl.ev. van διεγείρω, <i>wakker worden</i> . ἐπέτιμήσεν is een ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ἐπιτιμάω, <i>bestrafen</i> . σιώπα is een gbw.prs.act. 2 <sup>e</sup> p.ev. van σιωπάω, <i>zwijgen</i> . πεφίμωσο is een gbw.pf.pss. 2 <sup>e</sup> p.ev. van φιμώω, <i>zwijgen, stil zijn</i> . ἐκόπασεν is ind.aor.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van κοπάζω, <i>bedaren</i> . ἐγένετο is ind.aor.med. 3 <sup>e</sup> p.ev. van γίνομαι. Vertaling: en wakker geworden, bestrafte hij de wind en zei tot de zee: zwijg! Wees stil! En bedaarde de wind en er geschiedde een stilte groot.
40	καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοὶ ἐστε; οὐπω ἔχετε πίστιν;
	Vertaling: en Hij zei tot hen: waarom vreesachtig zijn jullie? Nog niet hebben jullie geloof? (of: hoe zijn jullie zonder vertrouwen?)
41	καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;
	Aantekeningen: ἐφοβήθησαν is ind.aor.pss. 3 <sup>e</sup> p.mv. van φοβέω, <i>vrezen</i> . ἔλεγον is ind.impf.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van λέγω. ὑπακούει is ind.prs.act. 3 <sup>e</sup> p.ev. van ὑπακούω, <i>gehoorzamen</i> . Vertaling: en zij werden bevreesd met grote vrees en zeiden tot elkaar: wie toch deze is dat ook de wind en de zee gehoorzaamt hem?